

Identifying economic factors of Turkmen migration to Golestan province to Turkey

At present, Turkey is an immigration destination for many Iranians due to their easier residence conditions than other countries. This is especially true for Turkic-speaking people such as the Turkmen of Golestan Province. Therefore, the present study was conducted to identify the economic factors of Turkmen migration to Golestan province to Turkey. This study was performed in two parts: qualitative (foundation data method) and quantitative (single sample t-test and descriptive statistics). The qualitative section was conducted by interviewing 20 experts, including faculty members, administrators, experts and thinkers in Golestan and Turkey provinces who had appropriate and accurate information about the migration of Turkmen from Golestan province. The qualitative section was also conducted by presenting a questionnaire extracted from the qualitative section to 185 Turkmen immigrants from Golestan province to Turkey. Based on the results of the qualitative section, 69 open codes, 8 central codes and 4 selected codes were identified as economic factors for the migration of Turkmen in Golestan province to Turkey. Also, based on the results of the quantitative section and one-sample t-test, the t-statistics of the variables of job opportunities, expected income, provision of future employment of children and economic security are equal to 6.166, 14.618, 18.087 and 7.479, respectively. ⁴Be that their significance level is less than 0.05. Based on the results of descriptive statistics, the mean value in all 4 variables is higher than 3, which shows that all the answers were based on the opinion I agree with in the questionnaire. This result is also true for all the variables that make up economic factors. Therefore, it can be concluded that economic factors including the four variables mentioned affect the decision to migrate

شناسایی عوامل اقتصادی مهاجرت ترکمن‌های استان گلستان به ترکیهامید مستعان^۱ تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۱۰/۲۵اکبرعلی گنجی (مسئول)^۲ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۱/۱۵محمد مهدی مجاهدی^۳اصغر پرتوی^۴**چکیده**

در حال حاضر کشور ترکیه به دلیل داشتن شرایط اقامت ساده‌تر نسبت به دیگر کشورها، مقصد مهاجرت برای بسیاری از ایرانیان است. این امر به ویژه برای افراد ترک زبان مانند ترکمن‌های استان گلستان بیشتر صورت می‌پذیرد. لذا پژوهش حاضر با هدف شناسایی عوامل اقتصادی مهاجرت ترکمن‌های استان گلستان به ترکیه انجام شد. این مطالعه در دو بخش کیفی (روش داده بنیاد) و کمی (آزمون t تک نمونه و آمار توصیفی) انجام گردید. بخش کیفی توسط مصاحبه با ۲۰ نفر از خبرگان شامل اعضای هیات علمی، مدیران، کارشناسان و صاحب نظران ترکمن در استان گلستان و ترکیه که دارای اطلاعات مناسب و دقیقی راجع به مهاجرت ترکمن‌ها از استان گلستان بودند انجام شد. بخش کیفی نیز توسط ارائه پرسشنامه مستخرج از بخش کیفی به ۱۸۵ نفر از مهاجران ترکمن استان گلستان به ترکیه انجام گردید. بر اساس نتایج بخش کیفی، ۶۹ کد باز، ۸ کد محوری و ۴ کد انتخابی به عنوان عوامل اقتصادی مهاجرت ترکمن‌های استان گلستان به ترکیه شناسایی گردید. همچنین بر اساس نتایج بخش کمی و آزمون t تک نمونه، آماره t متغیرهای فرصت‌های شغلی، درآمد مورد انتظار، تامین آینده شغلی فرزندان و امنیت اقتصادی به ترتیب برابر ۶/۱۶۶، ۱۴/۶۱۸، ۱۸/۰۸۷ و ۷/۴۷۹ می‌باشند که سطح معنی داری آنها کمتر از ۰/۰۵ است. بر اساس نتایج آمار توصیفی نیز، مقدار میانگین در هر ۴ متغیر بالاتر از عدد ۳ است که نشان می‌دهد تمامی پاسخ‌ها بر مبنای نظر موافقم در پرسشنامه بوده است. این نتیجه در مورد کل متغیرها که عوامل اقتصادی را تشکیل می‌دهند نیز صادق است. لذا می‌توان نتیجه گرفت که عوامل اقتصادی شامل ۴ متغیر گفته شده بر تصمیم مهاجرت تاثیرگذار است.

واژگان کلیدی: عوامل اقتصادی، مهاجرت، ترکمن‌های استان گلستان، ترکیه

^۱ دانشجوی دکتری علوم سیاسی، دانشکده حقوق، الهیات و علوم سیاسی. واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

^۲ استادیار گروه علوم سیاسی، دانشکده علوم انسانی، واحد آزادشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، آزادشهر، ایران. نویسنده مسئول ghganji@yahoo.com.

^۳ عضو هیات علمی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، تهران، ایران.

^۴ استادیار گروه حقوق و علوم سیاسی، دانشکده علوم انسانی، واحد زنجان، دانشگاه آزاد اسلامی، زنجان، ایران.

از دیرباز یکی از واکنش‌های معمولی انسان به شرایط زندگی و راه‌های تلاش برای بهبود شرایط اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی، جابجایی مکان زندگی و مهاجرت بوده است. مهاجرت به عنوان یک پدیده اجتماعی، از دیرباز در میان انسانها در مواجهه با طبیعت و همچنین داشتن رویای زندگی بهتر، تجربه شده است. کوچ سرمایه انسانی از مسائل مهم کشورهای جهان سوم و در حال توسعه و حتی کشورهای پیشرفته است. میل به پیشرفت و تلاش برای بهبود شرایط اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی و همچنین دستیابی به امور ارزشمند، انسان‌ها را به جستجوی فرصت‌هایی فراتر از امکانات موجود ترغیب می‌کند.

مهاجرت‌های بین‌المللی، در چند دهه گذشته و عمدتاً بعد از جنگ جهانی دوم، در زمره موضوعات تحقیقی و تدقیقی محققان و از مسایل مورد توجه و علاقه دولت‌ها و سیاستگذاران بوده است. مهاجرت در حقیقت واکنش و تصمیم فرد یا خانواده برای تغییر شرایط است که غالباً یکی از بزرگترین تجارب و تصمیم‌گیری‌های زندگی است. دیدگاه‌ها و نظریات مختلفی در رابطه با مهاجرت وجود دارد که هر یک از آن‌ها از زوایای مختلف به این پدیده نگرسته‌اند. مجموعه عوامل مؤثر در تصمیم به مهاجرت را در چهار گروه کلی می‌توان طبقه‌بندی نمود: (۱) عوامل مؤثر مربوط به مبدأ مهاجرت، (۲) عوامل مؤثر مربوط به مقصد مهاجرت، (۳) عوامل ویژگی‌های فردی مهاجران، (۴) موانع عمده مهاجرت یا عوامل مداخله‌گر. شناخت عوامل مثبت و منفی مبدأ و مقصد در شکل‌گیری فرایند مهاجرت‌ها نقش مهمی دارند. مهاجرت نوعی انتخاب و گزینش است. این گزینش ممکن است در مرحله اول به عوامل مثبت در مقصد یا گریز از عوامل منفی در مبدأ پاسخ دهد. در بررسی عوامل مؤثر بر مهاجرت قومیت و مهاجرت فراملی یک بافت جدیدی که که محققان بر روی آن متمرکز شده‌اند. توجه ویژه‌ای به تفاوت‌های قومی مهاجران معطوف شده است. این عوامل می‌تواند به عنوان زمینه‌های جدید مهاجرت در نظر گرفته شود. هویت‌های قومی بر روند مهاجرت، سازگاری آنها در کشورهای جدید و حتی بافت اجتماعی کشورهای میزبان، تاثیر گذار بوده است، از یک سو سبب جذب مهاجر از کشورهای میزبان و علت مهاجرت افراد از کشور خودشان بوده است (اسمیت و گرادز، ۲۰۱۴).

در طرح مساله مهاجرت و بررسی آن لازم است به چند نکته توجه کرد: اول آن که مهاجرت، مساله اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی است. از اینرو در بررسی این پدیده می‌بایست به سیاست‌های اقتصادی، اجتماعی و آموزشی و علمی کشور توجه ویژه نمود. دوم آن که، مهاجرت حاصل اقتصاد آزاد و ایجاد نوعی بازار بین‌المللی برای دست‌یابی به مهارت‌ها است. سوم آن که مهاجرت، غیر از دلایل درونی کشور (حوزه مبدا) به مسایل خاص کشورهای مقصد نیز ارتباط دارد. چهارم آن که مهاجرت برای کشور و دولت مبدا همواره و از همه جهات مساله آفرین نیست. زیرا در حالیکه مشکل کمبود نیروی انسانی و تقلیل سرمایه انسانی را پیش می‌آورد ولی از مشکلات جمعیت اشتغال و بحران‌های اجتماعی جامعه مبدا می‌کاهد. ایران نیز در زمره کشورهایی است که مهاجرت نیروی انسانی آن در بالاترین حد قرار دارد.

مهاجرت یکسویه و بی‌بازگشت در واقع، یک فاجعه و ضایعه ملی است که کشور مبدا را از شمار زیادی از بهترین سرمایه‌های انسانی خود محروم می‌کند و این مشکلی است که بسیاری از کشورهای در حال توسعه به ویژه ایران با آن دست‌به‌گریبان هستند؛ یعنی بسیاری از افرادی که برای کار، ادامه تحصیل و کسب تجربه از این کشورها به کشورهای پیشرفته‌تر مهاجرت

¹ Smith and Grodz

می‌کنند در عمل، ارتباط خود را با کشور مبدا از دست می‌دهند و زمانی که از مهاجرت به صورت یک معضل سخن به میان می‌آید، درست همین مساله مدنظر است (صداقت نژاد، ۱۳۹۷). این مساله، از نظر اقتصادی مانند نرخ تورم بالا و نوسانات شدید نرخ ارز، دلایل بیشتری برای مهاجرت افراد به دیگر کشورها فراهم می‌آورد. در حال حاضر، کشور ترکیه به دلیل داشتن شرایط اقامت ساده‌تر نسبت به دیگر کشورها، مقصد مهاجرت برای بسیاری از ایرانیان است. این امر به ویژه برای افراد ترک زبان مانند ترکمن‌های استان گلستان بیشتر صورت می‌پذیرد. لذا پژوهش حاضر با هدف شناسایی عوامل اقتصادی مهاجرت ترکمن‌های استان گلستان به ترکیه انجام شده است.

۲- ادبیات و پیشینه پژوهش

۲-۱- ادبیات نظری

دانشمندان و سیاستمداران دیدگاه‌های متفاوتی نسبت به پدیده مهاجرت ابراز نموده‌اند. برخی به این باورند که مهاجرت نه تنها در سطح منطقه بلکه در سطح جهان به عنوان یک تهدید می‌باشد اما برخی دیگر مهاجرت را به عنوان یک فرصت تلقی می‌نمایند. باور عمومی نسبت به پدیده مهاجرت منفی است و آن را به عنوان یک تهدید برای دولت-ملت‌ها مطرح می‌نمایند. این دیدگاه از آنجا ناشی می‌شود که پدیده مهاجرت در حال گسترش است و روز به روز مهاجرت از یک کشور به کشور دیگر افزایش می‌یابد. مدیران و سیاستمداران توانا به این معتقدند که اگر پدیده مهاجرت به درستی مدیریت شود نه تنها این که چالش نیست بلکه فرصت است که مزایا و منافع زیادی را به ارمغان می‌آورد. در مروری مبسوط بر مبانی نظری و تئوری‌های مرتبط به مهاجرت بر نظریه‌ها و آرای بسیاری از صاحب نظران تکیه و در تدوین مدل نظری و فرضیات تحقیق از آنها استفاده شده است. یکی از مهمترین علل مهاجرت، انگیزه‌های اقتصادی است که به طور عمده در دو زمینه صورت می‌گیرد: یافتن شغل و کسب و درآمد بیشتر (بنی فاطمه، ۱۳۷۶). در این راستا، بسیاری از نظریه پردازان، انگیزه‌های اقتصادی را مهمترین دلیل مهاجرت می‌دانند و اعتقاد دارند که اختلاف درآمد بین کشور مبداء و مقصد و کسب درآمد بیشتر برای بهبود زندگی، عامل اصلی در نوع مهاجرت است (ماهر، ۱۳۷۲). دیدگاه‌های اقتصادی، مهاجرت‌ها را مکانیزمی برای توزیع مجدد نیروی کار در نظر می‌گیرند (زنجانی، ۱۳۸۰). در ادامه، نظریات مربوط به مهاجرت با رویکرد اقتصادی شرح داده شده است.

۲-۱-۱- نظریات مهاجرتی کارکرد گرایان

این نظریه به نقش دولت‌ها و سیاست‌های آن‌ها در فرآیند مهاجرت اشاره می‌کند و مدل‌های جاذبه-دافعه را در این ارتباط، مؤثر می‌داند. بر اساس این نظریه، هر گونه تغییری که در جوامع صورت می‌گیرد، در جهت رسیدن به تعادل است و مهاجرت نیز چنین تغییری محسوب می‌شود. در این نظریه، صنعتی شدن و نوسازی کشورها بدون مهاجرت امری غیر ممکن است، شرط لازم برای دوام و بقایای نظام اجتماعی، وجود تعادل و نظم در جامعه است. از این رو مهاجرت مکانیسم برقرار کننده تعادل در نظام است و بنابراین مهاجرت دارای کارکرد مثبت می‌باشد. از این دیدگاه مهاجرت عامل مطمئنی برای جلوگیری از آسیب‌های اجتماعی است زیرا نیازهای برآورد نشده مهاجران را ارضاء می‌کند و باعث تخفیف نارضایتی و بی‌عدالتی اجتماعی می‌شود. مهاجرت به عنوان یک روند مثبت در جهت حل مشکلات جامعه عمل می‌کند بیکاری را کاهش می‌دهد درآمد را افزون می‌کند و برخورداری مهاجران را بیشتر می‌کند (تقوی، ۱۳۷۱). در نظریه کارکردگرایی، مهاجرت ناشی از عدم تعادل‌های اقتصادی و اجتماعی موجود بین مناطق است و هر گونه تغییری که در جامعه روی می‌دهد در جهت برقراری تعادل و

هماهنگی است (اوبرای^۲، ۱۳۷۰). از جمله طرفداران رویکرد کارکرد گرایی می توان به صاحب نظران مکتب نوسازی اشاره نمود. پیروان این مکتب بر این باورند که نفوذ ارزش های غربی در کشورهای عقب مانده، آرزوهای جدیدی را در میان بخش های جامعه به وجود می آورد. افراد برای دستیابی به این اهداف و آرزوها مهاجرت می کنند. از این رو در دوران نوسازی جامعه، مهاجرت امری طبیعی است (دی هاس^۳، ۲۰۱۰).

۲-۱-۲- نظریات تضاد: ساختار گرایی

این نظریه، نظریه نئوکلاسیک ها را که مباحث عقلانی و هزینه- فایده ای را در مهاجرت وارد می کنند، رد می کند. در این نظریه، پدیده مهاجرت را باید در چارچوب مفاهیم سرمایه داری جهان و توسعه نیافتگی جستجو نمود. از این منظر، مهاجرت از یک سو، معلول توسعه نابرابر و از سوی دیگر، عامل گسترش و تعمیق نابرابری در جامعه است. لذا تا زمانی که وضعیت نابرابر میان شهر و روستا و فقیر و غنی در کشورهای عقب مانده و توسعه نیافته از بین نرود، تقلیل یا به حداقل رساندن مهاجرت امکان پذیر نیست (اسماعیل زاده و ذاکر صالحی، ۱۳۹۳). مهاجرت پدیده ای چند بعدی است که ریشه طبقاتی دارد و علت های آن از نتایجش جدا پذیر نیست. در این دیدگاه مهاجرت ناشی از توسعه نابرابر در نظام اجتماعی است که مهمترین مظهر آن، توسعه ناموزون سرمایه داری است (لهسائی زاده، ۱۳۶۸). در حالی که، بسیاری این نظریه را یک فرم اصلاح شده، نظریه نئوکلاسیک می دانند اما برخی نیز معتقدند که این نظریه، یک نظریه تضاد ساختاری تاریخی است که بر گرفته از نظریات مارکسیست بوده و به انتقاد نئوکلاسیک ها پرداخته، نه تکمیل نظریات مهاجرتی.

۲-۱-۳- پر کردن شکاف های توسعه ای (نظریات توسعه گرا)

این نظریه، عوامل اقتصادی تأثیرگذار در نظریات تضاد در کشور مبدأ مانند ساختار بازار کار، نابرابری های درآمدی، امنیت اجتماعی و غیره را، نادیده می گیرد و بیشتر روی رابطه میان مهاجرت و فرآیندهای توسعه صحبت می کند. بخشی از نظریه پردازان این حیطه، ایده هایی را مطرح می کنند در این باب که، توسعه کشورهای مبدأ، منجر به کاهش مهاجرت بین المللی از این کشورها می شود که به نوعی توضیح دهنده نظریات "جاذبه - دافعه" و مدل های جاذبه است که توضیح دهنده رابطه معکوس میان سطوح مطلق و نسبی توسعه و میزان مهاجرت های بین المللی است؛ در مقابل، گروهی دیگر از نظریه پردازان این گروه، توسعه بیشتر را از عوامل مهاجرت بالاتر می دانند. چرا که منجر به افزایش مهاجرت های بین المللی به مناطق توسعه یافته تر شده که با بهبود شرایط مهارتی و آموزشی مهاجران همراه است و در صورت بازگشت این مهاجران، منجر به جهش اقتصادی در کشور مبدأ می شود. برای نمونه مهاجرینی که تنها به منظور تحصیل و یا آموزش های تخصصی در کشورهای توسعه یافته به این کشورها مهاجرت می کنند و پس از اتمام دوره تحصیلی به کشور خود باز می گردند. دی هاس^۴، در نظریه توسعه خود در این باب، به ارتباط میان مهاجرت و توسعه جوامع پرداخته و بیان می کند که ارتباط این دو مقوله، نه خطی است

² Obray

³ De Haas

⁴ Dehaas

و نه معکوس بلکه این ارتباط، از طریق معکوس منحنی‌های L و U، نشان داده می‌شود. یعنی، در ابتدای روند توسعه، مهاجرت زیاد می‌شود و پس از این که به نقطه اشباع رسید، روند نزولی را طی می‌کند، به عبارتی پس از این مرحله، افزایش توسعه، موجب کاهش مهاجرت خواهد شد (دی هاس، ۲۰۰۸). مهاجرت‌های یاد شده، به منظور پر کردن شکاف‌های ساختاری میان کشورهای درحال توسعه و توسعه یافته، انجام می‌شود و بر اساس، نظریه مذکور شکاف میان وضعیت توسعه یافتگی کشورها را پر می‌کند.

۲-۲- پیشینه پژوهش

کارلتو^۵ و همکاران (۲۰۲۱) در مطالعه خود مهاجرت و بحران اقتصادی را در روستاهای گواتمالا بررسی نمودند و به این نتیجه رسیدند که هنگام مواجهه با شوک‌های اقتصادی، مهاجرت به دیگر کشورها به شدت افزایش می‌یابد. مارکوس^۶ و همکاران (۲۰۱۹) به بررسی این موضوع می‌پردازند که چگونه داده‌های جستجو آنلاین با ارجاعات جغرافیایی می‌تواند برای سنجش اهداف مهاجرت در کشورهای مبدأ و پیش‌بینی جریان‌های مهاجرت دو جانبه استفاده شود. یافته‌های نشان داد که جستجوی آنلاین منجر به ارائه راه جدید برای سنجش اهداف مهاجرت، می‌گردد. پیش‌بینی‌های زمان واقعی جریان‌های جاری مهاجرت پیش از آمار رسمی، را فراهم می‌کند و بهبود عملکرد مدل‌های مرسوم مهاجرت را به همراه دارد. میهی-رامیرز^۷ و همکاران (۲۰۱۴) در مطالعه خود تحت عنوان عوامل اقتصادی مؤثر بر مهاجرت معلمان نشان دادند که سطح درآمد، مالیات بر درآمد شخصی و نرخ بیکاری تأثیر زیادی بر مهاجرت معلمان دارد.

در داخل کشور نیز تحقیقاتی در زمینه مهاجرت و عوامل مؤثر بر آن انجام شده است. صادقی و سیدحسینی (۱۳۹۸) به بررسی میزان تمایل جوانان به مهاجرت بین‌المللی و عوامل تعیین‌کننده آن در شهر تهران پرداخته‌اند. نتایج نشان داد نیمی از جوانان مورد بررسی تمایل زیادی به مهاجرت بین‌المللی دارند و همچنین حدود ۴۰ درصد نیز تصمیم به مهاجرت گرفته‌اند. اروپای غربی و امریکای شمالی از مقاصد عمده مهاجرتی است. مهم‌ترین دلایل انتخاب آنها، جاذبه‌های فرهنگی اجتماعی، آموزشی و اقتصادی بوده است. نتایج تحلیل چندمتغیره نشان داد جنسیت، تحصیلات، وضعیت اشتغال، شبکه اجتماعی و میزان مطلوبیت جامعه مبدأ، تأثیر معناداری بر میزان تمایل و قصد مهاجرت بین‌المللی دارند. سهامی و فتحی (۱۳۹۷) در پژوهش خود تحت عنوان بررسی عوامل اجتماعی-اقتصادی مؤثر بر گرایش به مهاجرت دانشجویان کارشناسی ارشد دانشگاه شیراز نشان دادند که عامل کششی کشور مقصد (فرصت اشتغال، انگیزه پیشرفت، رفاه کشور مقصد، فرصت‌های علمی کشور مقصد) با تمایل به مهاجرت از کشور رابطه معنی داری وجود دارد. عامل رانش کشور مبدأ (بیکاری و دستمزد پایین، تبعیض و بی‌عدالتی ادراک شده) باعث تمایل به مهاجرت از کشور می‌شود. ضمن آنکه انگیزه پیشرفت یکی از پیش‌بینی‌کننده‌های معنی دار تمایل به مهاجرت است. بین عوامل رانشی، بیکاری تحصیل کرده‌ها و تبعیض و بی‌عدالتی ادراک شده پیش‌بینی‌کننده‌های معنی دار تمایل به مهاجرت است. اما عوامل حفاظت‌کننده (تعلق به وطن و گرایش مذهبی) با تمایل به مهاجرت رابطه معنی داری وجود ندارد. کیانی و همکاران (۱۳۹۷) به بررسی مدل‌سازی ساختاری عوامل مؤثر بر گرایش به مهاجرت دانشجویان نخبه از کشور (مطالعه موردی: دانشگاه سمنان) پرداختند. نتایج مطالعه آنها نشان داد که مسئله مهاجرت دانشجویان نخبه از دانشگاه

⁵ Carletto

⁶ Marcus

⁷ Mihi-Ramirez

مطابق با یافته‌های پژوهش، تنها بر اساس یک متغیر، مورد بررسی و تحقیق قرار نمی‌گیرد بلکه متغیرهای متعددی همچون عوامل اجتماعی، سیاسی، فرهنگی، اقتصادی، سازمانی، روان‌شناختی و علمی آموزشی در ارتباط با یکدیگر و به‌طور هم‌زمان در نظر گرفته می‌شوند.

بررسی ادبیات و پیشینه پژوهش نشان می‌دهد که عوامل اقتصادی موثر بر مهاجرت به کشور ترکیه تاکنون مورد بررسی قرار نگرفته است. این موضوع با توجه به اینکه در حال حاضر بسیاری از افراد به کشور ترکیه مهاجرت می‌کنند، اهمیت بیشتری دارد که نوآوری تحقیق حاضر را نیز نشان می‌دهد.

۳- روش شناسی پژوهش

این پژوهش از نوع پژوهش‌های ترکیبی (کیفی و کمی) بوده که از نظر هدف، کاربردی و از لحاظ نحوه گردآوری داده‌ها، توصیفی - اکتشافی با رویکرد استقرایی می‌باشد.

در بخش کیفی، روش انجام این تحقیق بر اساس روش داده بنیاد است. روش داده بنیاد یا گراند تئوری^۸ یک روش تحقیقی عام، استقرایی و تفسیری است که در سال ۱۹۶۷ توسط گلیزر و اشتراوس^۹ بوجود آمد. عملکرد اصلی داده بنیاد، ظهور نظریه‌ها است (هیلدبرند^{۱۰}، ۲۰۰۴). هرچند، تئوری بنیادی با الگوهای پیشین روش‌های تحقیق مرتبط بوده و به صورت ناگهانی و بدون مقدمه بوجود نیامده است. تئوری برخاسته از داده‌ها (نظریه بنیادی) یک روش پژوهشی استقرایی و اکتشافی است که به پژوهشگر در حوزه‌های موضوعی گوناگون امکان می‌دهد تا بجای اتکا به تئوری‌های موجود و از پیش تدوین شده خود به تدوین تئوری و گزاره اقدام نماید (واگنر^{۱۱} و همکاران، ۲۰۱۰).

در این بخش، سه مرحله اساسی روش داده بنیاد شامل؛ کدگذاری باز^{۱۲}، کدگذاری محوری^{۱۳} و کدگذاری انتخابی^{۱۴} مورد استفاده قرار گرفت. اشتراوس و کوربین^{۱۵} (۱۹۹۴) توصیه می‌کنند که کدگذاری از طریق تحلیل خرد انجام شود. در این نوع تحلیل، داده‌ها کلمه به کلمه تحلیل می‌شوند و معانی یافت شده در کلمات یا گروه‌های باز کلمات کدگذاری می‌گردد. این روش دو ایراد دارد؛ اول آن که زمان‌بر است و دوم اینکه گاهی منجر به ابهام و سردرگمی می‌شود. علاوه بر این گاهی تقسیم داده‌ها به کلمات، منجر به لوٹ شدن نفس تحلیل می‌گردد و در مورد آنچه باید در متن جستجو کرد نوعی شک و تردید به وجود می‌آید (دانایی‌فرد، ۱۳۸۴) روش دیگر که توسط گلیزر^{۱۶} (۱۹۹۲) پیشنهاد شده است کدگذاری نکات کلیدی است. در این روش به جای کدگذاری تک تک کلمات، نکات کلیدی شناسایی و کدگذاری می‌شوند. لذا در این تحقیق، کدگذاری بر اساس روش گلیزر (۱۹۹۲) انجام شد.

⁸ Grounded Theory

⁹ Glasser & Strauss

¹⁰ Hildebranf

¹¹ Wagner

¹² Open Coding

¹³ Axial Coding

¹⁴ Selective Coding

¹⁵ Strauss & Corbin

¹⁶ Glasser

بدین ترتیب از مصاحبه‌های نیمه ساختار یافته با خبرگان شامل اعضای هیات علمی، مدیران، کارشناسان و صاحب نظران ترکمن در استان گلستان و ترکیه که دارای اطلاعات مناسب و دقیقی راجع به مهاجرت ترکمن ها از استان گلستان بودند، استفاده شد. مصاحبه مشتمل دو بخش بوده که بخش اول، اطلاعات جمعیت شناختی خبرگان و بخش دوم سوالات اصلی مصاحبه مشتمل بر ۶ سوال می‌باشد. روش نمونه گیری به صورت قضاوتی است و حجم نمونه تا اشباع نظری ادامه یافت. پس از انجام مصاحبه، با تعداد ۲۰ مصاحبه به اشباع نظری رسیدیم. همچنین از میان خبرگان مورد مطالعه، ۱۶ نفر مرد و ۴ نفر زن بودند. ۴ نفر عضو هیات علمی دانشگاه، ۶ نفر پژوهشگر، ۶ نفر مدیر و ۴ نفر کارشناس خبره بودند. از نظر سطح تحصیلات، ۲ نفر کارشناسی، ۸ نفر کارشناسی ارشد و ۱۰ نفر دکتری تخصصی داشتند. از لحاظ محل اشتغال، ۱۷ نفر در ایران و ۳ نفر در ترکیه مشغول به کار بوده‌اند. همچنین به لحاظ سابقه خدمت، ۴ نفر دارای سابقه ۱ تا ۹ سال، ۵ نفر دارای سابقه ۱۰ تا ۱۹ سال و ۱۱ نفر دارای سابقه ۲۰ تا ۳۰ سال بوده‌اند.

در بخش کمی، ابتدا پرسشنامه‌ای در طیف لیکرت ۵ امتیازی از عوامل شناسایی شده در بخش کیفی طراحی گردید. جامعه آماری در بخش کمی تعداد ۴۰۰ نفر از ترکمن های مهاجر از استان گلستان به کشور ترکیه در دو دهه اخیر (دوره زمانی ۲۰۰۰ تا ۲۰۲۰) است که حداقل یک سال از مدت اقامت شان در ترکیه گذشته باشد. نمونه آماری بر اساس جدول مورگان برابر با ۱۹۶ نفر از مهاجران ترکمن استان گلستان به ترکیه برآورد شده است؛ اما به دلیل عدم تکمیل پرسشنامه توسط برخی از افراد گروه نمونه علیرغم پیگیری های فراوان، در نهایت تعداد ۱۸۵ پرسشنامه مورد تحلیل قرار گرفت. از میان نمونه آماری در بخش کمی، ۱۴۱ نفر مرد و ۴۴ نفر زن بوده‌اند. از نظر سن، ۱۸ نفر ۱۴ تا ۱۸ سال، ۱۱۷ نفر ۱۹ تا ۳۰ سال و ۵۰ نفر بالای ۳۱ سال بودند. از لحاظ وضعیت تاهل، ۹۶ نفر مجرد و ۸۵ نفر متاهل بودند. همچنین از لحاظ وضعیت تحصیلی، ۷۸ نفر دیپلم و پایین‌تر، ۶۷ نفر کاردانی و کارشناسی و ۴۰ نفر کارشناسی ارشد و بالاتر بودند. تجزیه و تحلیل بخش کمی توسط آزمون t تک نمونه و آمار توصیفی و نرم افزار SPSS انجام شد.

۴- یافته‌ها

۴-۱- یافته‌های بخش کیفی

چنانچه گفته شد، بخش کیفی توسط روش داده بنیاد و در سه مرحله کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری انتخابی انجام شده است.

۴-۱-۱- کدگذاری باز

در این مطالعه ابتدا محتوای کلیه مصاحبه‌ها پیاده‌سازی و سپس کدگذاری باز آنها به روش کدگذاری نکات کلیدی انجام شد. بدین ترتیب که داده‌های جمع‌آوری شده در مصاحبه‌ها در فایل Word مکتوب شده و سپس تجزیه و تحلیل نوشته‌های موجود، کدهای باز ایجاد گردید. کدگذاری باز خود شامل سه مرحله است: کدگذاری باز مرحله اول، کدگذاری باز مرحله دوم و کدگذاری باز مرحله سوم. در کدگذاری باز مرحله اول، کدها شناسایی می‌شوند. در کدگذاری باز مرحله دوم برای هر کد توضیحی ارائه می‌شود و در کدگذاری باز مرحله سوم کدهای مرحله دوم که به یکدیگر نزدیک هستند با هم ادغام شده و

تشکیل یک کد با عنوانی کوتاه می‌دهند (مارکی^{۱۷} و همکاران، ۲۰۲۰). بدین ترتیب در مجموع ۶۹ کد از کدگذاری باز مرحله سوم استخراج گردید. جدول (۱) تعداد کد استخراج شده از هر مصاحبه را نشان می‌دهد.

جدول (۱) تعداد کد باز مرحله سوم استخراج شده از هر مصاحبه

شماره مصاحبه	تعداد کد باز مرحله سوم استخراج شده
۱	۳
۲	۳
۳	۴
۴	۳
۵	۴
۶	۵
۷	۵
۸	۶
۹	۴
۱۰	۴
۱۱	۳
۱۲	۳
۱۳	۳
۱۴	۴
۱۵	۳
۱۶	۳
۱۷	۳
۱۸	۲
۱۹	۲
۲۰	۲
مجموع	۶۹

ماخذ: یافته‌های پژوهش

۴-۱-۲- کدگذاری محوری

¹⁷ Markey

کدگذاری محوری مرحله دوم تجزیه و تحلیل در روش داده بنیاد است. هدف از این مرحله برقراری رابطه بین طبقات تولید شده در مرحله کدگذاری باز است (کریسول^{۱۸}، ۱۹۹۸). این عمل بر اساس مدل پارادایم انجام می‌شود و به نظریه پرداز کمک می‌کند تا فرآیند ایجاد نظریه را به سهولت انجام دهد. در کدگذاری محوری، کدهای تولید شده در گام قبلی، توسط ایجاد شبکه‌های ارتباطی میان این کدها به یکدیگر مرتبط می‌شوند. این فرآیند توسط تجزیه و تحلیل داده‌های بدست آمده از کدگذاری باز بدست می‌آید. بنابراین هدف از کدگذاری محوری، مرتب سازی رابطه میان هر مفهوم است (سون^{۱۹}، ۲۰۱۱). هنگام برقراری اتصالات در شبکه، لازم است بررسی شود که این مقوله‌ها به چه صورت با یکدیگر در ارتباط هستند. این مرحله توسط تشکیل شبکه‌ها جهت ایجاد ارتباطات بین مفاهیم، مقوله‌ها و مولفه‌ها انجام شد.

۴-۱-۳- کدگذاری انتخابی

کدگذاری انتخابی فرآیند یکپارچه سازی و بهبود مقوله‌هاست. نکته‌ای که در این مرحله از پژوهش باید مورد نظر قرار گیرد این است که در صورتی که هدف از پژوهش، تئوری سازی باشد، یافته‌ها در غالب مفاهیمی به هم مرتبط و نه صرفاً لیستی از موضوع‌ها ارائه شوند. ذکر این نکته ضروری است که همواره بیش از یک راه برای نشان دادن روابط وجود دارد. برای رسیدن به یکپارچگی مورد نظر لازم است پژوهشگر خط اصلی موضوع را تنظیم و با تعهد به آن به شرح خط اصلی داستان پردازد. در کدگذاری انتخابی، محقق یک اصل را کشف می‌کند و بطور منظم یک دسته اصلی را با دیگر دسته‌ها مرتبط می‌کند (ژانگ و ما^{۲۰}، ۲۰۰۹). دسته اصلی باید ویژگی‌های زیر را داشته باشد: اول توسط کدهایی که در مرحله کدگذاری محوری مرکزیت بیشتری دارند بدست آید؛ دوم باید بیشترین فراوانی را در فرآیند کدگذاری نشان دهد. سوم همه ارتباطات با مقوله‌ها باید به طور خودجوش انجام شود (هی و شی^{۲۱}، ۲۰۰۹). مطابق با نتایج، ۶۹ کد باز، ۸ کد محوری و ۴ کد انتخابی مطابق با جدول (۲) شناسایی گردید. لذا عوامل اقتصادی مهاجرت ترکمن های استان گلستان به ترکیه شامل فرصت‌های شغلی، درآمد، تامین آینده شغلی فرزندان و امنیت اقتصادی می‌باشند.

جدول (۲) کدگذاری باز، محوری و انتخابی

کدهای انتخابی	کدهای محوری	کدهای باز
فرصت های شغلی	موانع تحرک نیروی کار(مبداء)	بیکاری، نبود شغل کافی، بی صرفگی مشاغل، تعطیل و یا نیمه فعال بودن واحدهای تولیدی، اشتغال محدود، اشتغال ناپایدار، عدم رونق صید و صیادی و کشاورزی، جذب و استخدام محدود در مراکز اداری دولتی و خصوصی، شرایط تحریم، سیاست اقتصادی نامناسب در جذب نیروی کار، تراکم نیروی کار.

¹⁸ Creswell

¹⁹ Sun

²⁰ Zhang & Ma

²¹ He & Shi

وجود فرصت های شغلی کافی برای مهاجران، عدم نیاز به ویزا برای کار، سهولت در جذب بازار کار، رونق تجارت و فعال بودن واحدهای تولیدی، جذب سریع در بازار کار به دلیل اشتراک زبانی، تجارت خرد منسوجات توسط، خرید ملک و اخذ اقامت و شهروندی و اشتغال آسان، اشتغال متناسب با مدرک تحصیلی، ورود به بازار کار گسترده اروپا، تقاضا برای نیروی کار مهاجر، اشتغال موقت بدون جراثیم گذرنامه ای، امکان شغلی مناسب برای دانش آموختگان در دانشگاه ها و مراکز علمی و آموزشی.	تنوع شغلی (مقصد)	
درآمد کم، مقرون به صرفه نبودن حقوق قانون کار، ثابت ماندن درآمدها، افت ارزش پول، کاهش قدرت خرید، متناسب نبودن حقوق با قابلیت.	نیروی کار ارزان (مبداء)	درآمد
درآمد قابل قبول، بالا بودن حداقل حقوق و دستمزد، حقوق و مزایای مکفی، درآمد بالا در بازار بزرگ اروپا، قدرت خرید کافی، افزایش درآمدها، حفظ ارزش پول، بالا بودن سطح درآمدها، بهتر بودن وضعیت معیشتی، تسهیل در تامین سرمایه اولیه جهت کسب و کار، بالا بودن حقوق و مزایای کارگران حوزه خدماتی و کادر درمان و کادر آموزشی.	حقوق و دستمزد مکفی (مقصد)	
مبهم بودن اشتغال فرزندان با توجه به وضعیت بیکاری و مشکلات حوزه تولید، بالا بودن نرخ بیکاری، محدود بودن جذب و استخدام، توزیع نامناسب فرصت های شغلی، تقاضای زیاد و شرایط سخت جهت ادامه تحصیل در رشته های مورد نیاز بازار کار.	تراکم اشتغال (مبداء) متقاضیان	تامین آینده شغلی فرزندان
فرصت های اشتغال متنوع و بیشتر برای فرزندان، اخذ اقامت آسان برای فرزندان با خرید ملک و استفاده از مزایای اشتغال در کشور دروازه اروپا و سایر کشورهای اروپایی، امکان تحصیل فرزندان در مقاطع متوسطه و پذیرش در دانشگاه و متعاقب آن اخذ اقامت و مقیم شدن فرزندان در کشور عضو G20 و بهره مندی از مزایای شهروندی، امکان ادامه تحصیل فرزندان در رشته های دارای بازار کار.	اشتغال نسبتا پایدار (مقصد)	

بالا بودن نرخ تورم، تحریم های یکجانبه، مشکلات بخش تولید، عدم توسعه اقتصادی، توزیع نامناسب فرصت های اقتصادی، کاهش ارزش پول ملی، نبود زیرساخت های مناسب اقتصادی، کاهش تولید، نبود آرامش اقتصادی، نبود ثبات اقتصادی	چالش های اقتصادی (مبداء)	امنیت اقتصادی
آرامش اقتصادی نسبی، تسهیل در سرمایه گذاری، انتقال سرمایه به دلیل روابط خوب دو کشور، شروع فعالیت های اقتصادی برای جوانان، ثبات اقتصادی بیشتر، فرصت های اقتصادی متنوع، توسعه یافتگی، سیاست های اقتصادی فراملی، مرادوات اقتصادی با اروپا، ساختار اقتصادی مناسب، مساعد بودن بازرگانی.	ثبات اقتصادی نسبی (مقصد)	

ماخذ: یافته‌های پژوهش

۴-۱-۴- اعتبارسنجی داده‌های کیفی

اعتبار سنجی داده‌ها در فرآیند روش داده بنیاد به سه روش انجام می‌شود (دانایی فرد، ۱۳۸۴) که در این مطالعه از این روش‌ها استفاده گردیده است. این سه روش عبارتند از:

۱- افزایش شفافیت فرآیند پژوهش

اعتبار سنجی با افزایش شفافیت فرآیند پژوهش توسط توزیع گام‌ها و مراحل طی شده، تکنیک‌ها و ابزارهای استفاده شده بخش‌هایی که اطلاعات جمع‌آوری گردیده است، با جزئیات زیاد به دست می‌آید. با توجه به شفافیتی که در اطلاعات به دست آمده در سه مرحله کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری انتخابی وجود دارد، بنابراین اعتبار داده‌های پژوهش به روش شفافیت فرآیند پژوهش تایید می‌شود.

۲- ارائه یافته‌ها به مشارکت کنندگان

یکی از اصول روش‌های کیفی و به طور خاص روش گراند تئوری، مشارکت محور بودن آن است. در این پژوهش، محقق هیچ تلاشی برای هدایت نتایج به سمت و سوی خاصی نکرده است و تمامی نتایج حاصل پاسخ‌های مصاحبه شوندگان بوده است. جهت اعتبار سنجی روش داده بنیاد، یافته‌های تحقیق در اختیار مصاحبه شوندگان قرار داده شد و تمامی مصاحبه شوندگان یافته‌های تحقیق را مورد تایید قرار دادند.

۳- مقایسه مداوم یافته‌ها با داده‌های خام

در هر مرحله از کدگذاری‌های مراتب بالاتر، داده‌های بدست آمده با داده‌های مراحل اول مصاحبه و کدگذاری باز مقایسه گردید تا اعتبار داده‌های کدگذاری مراحل بالاتر مورد تایید قرار بگیرد.

در این بخش، پرسشنامه‌ای توسط مقوله‌های شناسایی شده در بخش کیفی طراحی گردید و در اختیار نمونه آماری قرار داده شد. این بخش توسط آزمون t تک نمونه و آمار توصیفی برای کدهای انتخابی به ترتیب مطابق با جدول (۳) و (۴) انجام گرفت. بر اساس نتایج بدست آمده از جدول (۳)، آمار t متغیرهای فرصت‌های شغلی، درآمد مورد انتظار، تأمین آینده شغلی فرزندان و امنیت اقتصادی به ترتیب برابر ۶/۱۶۶، ۱۴/۶۱۸، ۱۸/۰۸۷ و ۷/۴۷۹ می‌باشند که سطح معنی داری آنها کمتر از ۰/۰۵ است؛ بنابراین فرضیه صفر برابری با میانگین رد می‌شود. همچنین بر اساس نتایج آمار توصیفی در جدول (۴)، مقدار میانگین در هر ۴ متغیر و کل عوامل اقتصادی بالاتر از عدد ۳ است که نشان می‌دهد تمامی پاسخ‌ها بر مبنای نظر موافقم در پرسشنامه بوده است. این نتیجه در مورد کل متغیرها که عوامل اقتصادی را تشکیل می‌دهند نیز صادق است. لذا می‌توان نتیجه گرفت که عوامل اقتصادی شامل ۴ متغیر گفته شده بر تصمیم مهاجرت تأثیرگذار است.

جدول (۳) نتایج آزمون t تک نمونه

فاصله اطمینان ۹۵٪		اختلاف میانگین	سطح معنی داری sig	درجه آزادی	آماره t	متغیر
حد بالا	حد پایین					
۰/۶۵۲	۰/۳۳۶	۰/۴۹۴	۰/۰۰۰	۱۸۴	۶/۱۶۶	فرصت‌های شغلی
۱/۱۶۲	۰/۸۸۶	۱/۰۲۴	۰/۰۰۰	۱۸۴	۱۴/۶۱۸	درآمد مورد انتظار
۱/۳۲۴	۱/۰۶۴	۱/۱۹۴	۰/۰۰۰	۱۸۴	۱۸/۰۸۷	تأمین آینده شغلی فرزندان
۰/۸۴۷	۰/۴۹۳	۰/۶۷۰	۰/۰۰۰	۱۸۴	۷/۴۷۹	امنیت اقتصادی
۰/۹۵۴	۰/۷۳۷	۰/۸۴۵	۰/۰۰۰	۱۸۴	۱۵/۳۷۱	کل (عوامل اقتصادی)

ماخذ: یافته‌های پژوهش

جدول (۴) آمار توصیفی متغیرها

خطای معیار میانگین	انحراف معیار	میانگین	تعداد مشاهدات	متغیر
۰/۰۸۰	۱/۰۹۰	۳/۴۹۴	۱۸۵	فرصت‌های شغلی
۰/۰۷۰۰	۰/۹۵۳	۴/۰۲۴	۱۸۵	درآمد مورد انتظار
۰/۰۶۶	۰/۸۹۸	۴/۱۹۴	۱۸۵	تأمین آینده شغلی فرزندان
۰/۰۸۹	۱/۲۱۸	۳/۶۷۰	۱۸۵	امنیت اقتصادی
۰/۰۵۵	۰/۷۴۸	۳/۸۴۵	۱۸۵	کل (عوامل اقتصادی)

ماخذ: یافته‌های پژوهش

۵- نتیجه گیری و بحث

در حال حاضر کشور ترکیه به دلیل داشتن شرایط اقامت ساده‌تر نسبت به دیگر کشورها، مقصد مهاجرت برای بسیاری از ایرانیان است. این امر به ویژه برای افراد ترک زبان مانند ترکمن‌های استان گلستان بیشتر صورت می‌پذیرد. لذا پژوهش حاضر با هدف شناسایی عوامل اقتصادی مهاجرت ترکمن‌های استان گلستان به ترکیه انجام شد. این مطالعه در دو بخش کیفی (روش داده بنیاد) و کمی (آزمون t تک نمونه و آمار توصیفی) انجام گردید.

اولین کد انتخابی به دست آمده از مصاحبه، فرصت‌های شغلی بود. اهمیت موضوع اشتغال در جوامع انسانی بر کسی پوشیده نیست. امروزه یکی از مسائل جدی جوامع در حال توسعه با هرم سنی جوان مانند ایران معضل بیکاری است. موانع تحرک نیروی کار شامل کدهای باز چون، بیکاری، نبود شغل کافی، بی‌صرفگی مشاغل، تعطیل و یا نیمه فعال بودن واحدهای تولیدی، اشتغال محدود، اشتغال ناپایدار، عدم رونق صید و صیادی و کشاورزی، جذب و استخدام محدود در مراکز اداری دولتی و خصوصی، شرایط تحریم، سیاست اقتصادی نامناسب در جذب نیروی کار، تراکم نیروی کار بود. تنوع شغلی شامل کدهای باز چون، وجود فرصت‌های شغلی کافی برای مهاجران، عدم نیاز به ویزا برای کار، سهولت در جذب بازار کار، رونق تجارت و فعال بودن واحدهای تولیدی، جذب سریع در بازارکار به دلیل اشتراک زبانی، تجارت خرد منسوجات توسط، خرید ملک و اخذ اقامت و شهروندی و اشتغال آسان، اشتغال متناسب با مدرک تحصیلی، ورود به بازار کار گسترده اروپا، تقاضا برای نیروی کار مهاجر، اشتغال موقت بدون جرائم گذرنامه‌ای، امکان شغلی مناسب برای دانش‌آموختگان در دانشگاه‌ها و مراکز علمی و آموزشی بود.

دومین کد انتخابی (اقتصادی) به دست آمده از مصاحبه، درآمد بود. یکی از چالش‌های جدی بازار کار و کاهش بهره‌وری، مساله حقوق و دستمزد است. نیروی کار ارزان شامل کدهای باز چون، درآمد کم، مقرون به صرفه نبودن حقوق قانون کار، ثابت ماندن درآمدها، افت ارزش پول، کاهش قدرت خرید، متناسب نبودن حقوق با قابلیت بود. حقوق و دستمزد مکفی شامل کدهای باز چون، درآمد قابل قبول، بالا بودن حداقل حقوق و دستمزد، حقوق و مزایای مکفی، درآمد بالا در بازار بزرگ اروپا، قدرت خرید کافی، افزایش درآمدها، حفظ ارزش پول، بالا بودن سطح درآمدها، بهتر بودن وضعیت معیشتی، تسهیل در تامین سرمایه اولیه جهت کسب و کار، بالا بودن حقوق و مزایای کارگران حوزه خدماتی و کادر درمان و کادر آموزشی بود.

آینده شغلی از اجزای مهم موفقیت فرزندان است به همین دلیل خانواده‌ها خود را وقف فرزندان به امید دست‌یابی به رفاه نسبی و آرزوهای شیرین جوانان می‌کنند. تراکم متقاضیان اشتغال شامل کدهای باز چون، مبهم بودن اشتغال فرزندان با توجه به وضعیت بیکاری و مشکلات حوزه تولید، بالا بودن نرخ بیکاری، محدود بودن جذب و استخدام، توزیع نامناسب فرصت‌های شغلی، تقاضای زیاد و شرایط سخت جهت ادامه تحصیل در رشته‌های مورد نیاز بازار کار بود. اشتغال نسبتاً پایدار شامل کدهای باز چون، فرصت‌های اشتغال متنوع و بیشتر برای فرزندان، اخذ اقامت آسان برای فرزندان با خرید ملک و استفاده از مزایای اشتغال در کشور دروازه اروپا و سایر کشورهای اروپایی، امکان تحصیل فرزندان در مقاطع متوسطه و پذیرش در دانشگاه و متعاقب آن اخذ اقامت و مقیم شدن فرزندان در کشور عضو G20 و بهره‌مندی از مزایای شهروندی، امکان ادامه تحصیل فرزندان در رشته‌های دارای بازار کار بود.

در امنیت اقتصادی، بالا بودن نرخ تورم به عنوان مهمترین متغیر امنیت اقتصادی و این که ریشه تورم در ایران پولی بوده و کسری بودجه باعث افزایش تورم و در نتیجه کاهش امنیت اقتصادی می شود. چالش های اقتصادی شامل کدهای باز چون، بالا بودن نرخ تورم، تحریم های یکجانبه، مشکلات بخش تولید، عدم توسعه اقتصادی، توزیع نامناسب فرصت های اقتصادی، کاهش ارزش پول ملی، نبود زیرساخت های مناسب اقتصادی، کاهش تولید، نبود آرامش اقتصادی، نبود ثبات اقتصادی بود. ثبات اقتصادی نسبی شامل کدهای باز چون، آرامش اقتصادی نسبی، تسهیل در سرمایه گذاری، انتقال سرمایه به دلیل روابط خوب دو کشور، شروع فعالیت های اقتصادی برای جوانان، ثبات اقتصادی بیشتر، فرصت های اقتصادی متنوع، توسعه یافتگی، سیاست های اقتصادی فراملی، مراودات اقتصادی با اروپا، ساختار اقتصادی مناسب، مساعد بودن بازرگانی بود.

در نتایج بخش کمی، هر ۴ متغیر یعنی فرصت های شغلی، درآمد مورد انتظار، تامین آینده شغلی فرزندان و امنیت اقتصادی بر تصمیم مهاجرت تاثیرگذار بودند. از میان متغیرهای ذکر شده، تامین آینده شغلی فرزندان و درآمد اهمیت بیشتری در تصمیم مهاجرت ترکمن های استان گلستان به کشور ترکیه داشته اند. نتایج بدست آمده از لحاظ اهمیت عوامل اقتصادی در تصمیم مهاجرت با نتایج مطالعات کارلتو و همکاران (۲۰۲۱)، صادقی و سیدحسینی (۱۳۹۸)، سهامی و فتحی (۱۳۹۷) و کیانی و همکاران (۱۳۹۷) همخوانی دارد. همچنین از نظر اهمیت درآمد در مهاجرت، با نتایج پژوهش میهی-رامیرز و همکاران (۲۰۱۴) همخوانی دارد.

با توجه به نتایج بدست آمده، می توان در یک سیاست بلند مدت با شناخت متغیرهایی که در جهت جذب افراد در مبداء خود عمل می کنند و تقویت جاذبه ها و کاهش دافعه ها و همچنین تدوین قوانین حمایتی و تشکیل بانک اطلاعات مهاجران برون مرزی، می توان در جهت کنترل و مهار این پدیده و پیامدهای آن گام برداشت و زمینه بازگشت مهاجران به کشور را فراهم نمود. اولین و اساسی ترین پیشنهاد که ارائه می شود سیاستگذاری به منظور بهبود فضای کسب و کار، رفع موانع تولید و تحرک نیروی کار و ایجاد بستر مناسب برای اشتغال و تنوع شغلی در استان گلستان است. همچنین در این راستا، برنامه ریزی و سیاستگذاری به منظور پرداخت حقوق و دستمزد مکفی به نیروی کار و نیروی انسانی، سیاستگذاری در جهت ایجاد اشتغال نسبتا پایدار و کاهش تراکم متقاضیان اشتغال، برنامه ریزی و سیاستگذاری در جهت ایجاد ثبات اقتصادی و کاهش چالش های اقتصادی و مواردی از این قبیل که به کاهش مهاجرت کمک کند نیز از پیشنهادات این تحقیق است.

با توجه به اینکه مورد مطالعه مهاجرت ترکمن های استان گلستان به ترکیه و تنها به این قوم پرداخته شده است پیشنهاد می شود پژوهشگران در پژوهشهای آتی خود بر روی مهاجرت سایر اقوام استان گلستان (فارس، ترک، سیستانی و بلوچ) به دلیل تنوع قومیتی در این استان مطالعاتی انجام دهند تا با مقایسه آمار و نتایج بعمل آمده، سیاست گذاران نسبت به تدوین سیاست های جامع تری اقدام نمایند.

منابع

اسماعیل زاده، ع.ا. و ذاکر صالحی، غ. (۱۳۹۳). بررسی مهاجرت نخبگان علمی در ایران. مجله مطالعات راهبردی ورزش و جوانان. دوره ۱۳، شماره ۲۶.

اوبرای، ای. اس. (۱۳۷۰). مهاجرت، شهرنشینی و توسعه. ترجمه دکتر فرهنگ ارشاد. تهران: مؤسسه کار و تأمین اجتماعی. چاپ اول.

بنی فاطمه، حسین. (۱۳۷۷). بیکاری و مهاجرت. فصلنامه رشد آموزش جغرافیا، شماره ۱۳.

تقوی، نعمت الله. (۱۳۷۱). مهاجرت روستا - شهری. تبریز: انتشارات ستوده.

دانیایی فرد، حسن، (۱۳۸۴)، تئوری پردازی با استفاده از رویکرد استقرایی: استراتژی مفهوم سازی تئوری بنیادی، دانشور رفتار، دوره ۱۲، شماره ۱۱، صص ۷۰-۵۷.

زنجانی، ح. ال. (۱۳۸۰). مهاجرت. تهران: انتشارات سمت.

سهامی، سوسن. فتحی، کریم. (۱۳۹۷). عوامل اجتماعی - اقتصادی مؤثر بر گرایش به مهاجرت دانشجویان کارشناسی ارشد دانشگاه شیراز. مجله پژوهش اجتماعی. دوره ۱۰. شماره ۳۹.

صادقی، رسول. و سیدحسینی، سیده متین. (۱۳۹۸). میزان تمایل جوانان به مهاجرت بین‌المللی و عوامل تعیین‌کننده آن در شهر تهران. مجله مطالعات راهبردی ورزش و جوانان. دوره ۱۸. شماره ۴۳.

صداقت‌نژاد، لیلا. (۱۳۹۷). چرا نخبگان ایرانی میل به مهاجرت دارند؟، قابل دسترسی در

<https://www.eghtesadnews.com>

کیانی، کورش؛ شهریار پور، رضا؛ مرادی، فرشاد. و صدر، حسین. (۱۳۹۷). مدل‌سازی ساختاری عوامل مؤثر بر گرایش به مهاجرت دانشجویان نخبه از کشور (مطالعه موردی: دانشگاه سمنان). مجله نامه آموزش عالی، دوره ۱۱. شماره ۴۴.

لهسایی زاده، عبدالعلی. (۱۳۶۸). نظریات مهاجرت. شیراز: انتشارات نوید. چاپ اول.

Carletto, C., Maluccio, J.A., Shrestha, S.M. & Stewart, M.F. (2021). Migration, economic crisis and child growth in rural Guatemala: Insights from the Great Recession, *Food Policy*, 104.

Creswell, (1998). *Qualitative Inquiry and Research Design: Choosing Among Five Traditions*. Sage, Thousand Oaks, CA.

De Haas, H. (2008). Migration and development, A theoretical perspective. International Migration Institute (IMI).

De Haas, H. (2010). Migration transitions: a theoretical and empirical inquiry into the developmental drivers of international migration.

Glasser, B. (1992). *Emergence is forcing: Basics of grounded theory analysis*, CA: Sociology Dress.

He, Y. & Shi, D. (2009). Study on Grounded Theory in Social Surveys, 5, 46-48.

Hildebrand, B. (2004). Gemeinsames Ziel, verschiedene Wege: Grounded Theory und Objektive Hermeneutik im Vergleich. *Sozialer Sinn*, 4(2), 177-194.

Marcus H., André Gröger, Tobias Stöh.(2019). Searching for a Better Life: Predicting International Migration with online Search keywords *Journal of Development Economics*, In press, Corrected proof, Available online 9 May 2019.

Markey, K., Tilki, M. & Taylor, G. (2020). Practicalities in doctorate research of using grounded theory methodology in understanding nurses' behaviours when caring for culturally diverse patients, *Nurse Education in Practice*, 44.

Mihi-Ramirez, A., Rudzionis, A. & Kumpikaite, V. (The Migration Flow of Teachers at Tertiary Level with a Focus in Economic Factors, *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 156, 252-255.

Smith Gina Gertrud and Grodz Stanislaw.(2014).Religion, Ethnicity and Transnational Migration Between West Africa and Europe (Muslim Minorities) Lam Edition, *African Studies, Religion, Sociology & Anthropology, Middle East and Islamic Studies, Sociology & Anthropology, Religious Studies, Comparative Religion & Religious Studies, Social Sciences, Religion & Society*.

Strauss, A. & Corbin, J. (1994). Grounded theory methodology: an overview, in Denzin, N. and Lincoln, Y. (Eds), Handbook of Qualitative research, N.P: Sage publications.

Sun, X. (2011). Grounded theory: theory-development in in-depth interview research. J. Xi'an Jiaot. Univ. 31(6), 87-92.

Wagner, S.M., Lukassen, P. & Mahlendorf, M. (2010). Misused and missed use — Grounded Theory and Objective Hermeneutics as methods for research in industrial marketing, Industrial Marketing Management, 39(1), 5-15.

Zhang, J. Ma, D. (2009). Application of Grounded Theory Method in Management, pp. 115-117, 2.